

Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä

ARVIONTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän valtuustolle

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan katsaus.....	3
1. Tarkastuslautakunta	5
1.1. Sidonnaisuusrekisteri	5
2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	5
2.1. Tuloksellinen toiminta ja talous	6
2.2. Opiskeluun ja oppimisympäristöön liittyvä tuloksellinen toiminta (vaikuttavuus)	6
3. Asiakslähtöisyys.....	8
3.1. Laadukas opetus.....	8
3.2. Sidosryhmät	8
4. Kuntayhtymän henkilöstö	9
5. Tarkastuslautakunnan esitys yhtymävaltuustolle	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Puheenjohtajan katsaus

Arvoisat lukijat

Vuonna 2023 henkilöstöstä eläköityi 9 henkilöä ja seuraavan kolmen vuoden aikana henkilöstöstä eläköityy 16 henkilöä, eli eläköityneiden lukumäärä 4 vuoden aikana on yhteensä 25 henkilöä, joka on noin 11,3 % kuntayhtymän henkilöstömäärästä (221 henkilöä 31.12.2023). Rahoitusmallin muutos, hallituksen mahdolliset leikkaukset sekä ikärakenteen muutokset asettavat haasteita henkilöstön rekrytointiin. Eläköityvän henkilöstön korvaamiseksi tarvitaan hyvin toteutettuja rekrytointeja. Rekrytointien tulee olla suunniteltuja ja tarkkaan harkittuja, joilla varmistetaan toimintojen jatkuvuus ja henkilöstön riittävyys.

Kuntayhtymä on tehnyt useampana peräkkäisenä vuonna alijäämäisen tilinpäätöksen. Myös kulunut vuosi 2023 oli alijäämäinen -463.844 € (v. 2022 alijäämä -1 513 038). Vuoden 2023 tulos on kuitenkin noin 1 m€ parempi kuin vuonna 2022, joten kehityssuunta on myönteinen. Talouden sopeuttamistoimenpiteitä tarvitaan.

Tarkastuslautakunta toivoo kuntayhtymän hallinnon huomioivan taloussuunnittelussa niin kasvaneet kustannuspaineet kuin erityisopetuksen lisääntyneet tarpeetkin. Tarkastuslautakunta painottaa, että tiedossa olevat tulevaisuuden muutokset ja tarpeet huomioidaan pidemmän aikavälin taloussuunnitelmissa.

Eläköityminen ja ja ikärakenteen muutos sekä alueellinen elivoiman kehitys voivat tuoda tulevaisuudessa haasteita myös koulutustarjontaan ja tarjottavien koulutuspaikkojen sijaintiin. Vuonna 2023 kuntayhtymän toimialueen työllisyystilanne heikkeni edellisestä vuodesta, vuoden 2023 työttömien lukumäärä oli 4294 työtöntä (14,2 %) ja vuonna 2022 3580 (11,6 %). Kuntayhtymän tulisi pystyä ennakoimaan ja tekemään arvioita, voidaanko kaikki koulutusalat pitää myös tulevaisuudessa ja onko sellaisia koulutusaloja, jotka eivät enää vastaa nykyajan koulutus- ja työvoimatarvetta. Kuinka vastataan tulevaisuuden kehitykseen, jossa uusia aloja syntyy nopealla aikataululla. Kuntayhtymällä on ollut tarvittavaa ketteryyttä vastata muuttuviin haasteisiin. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että haasteisiin reagoidaan nopeasti myös tulevaisuudessa.

Hallinnon talouspalveluista on lähitulevaisuudessa eläköitymässä henkilöstöä, mutta tiukasta taloustilanteesta huolimatta tarkastuslautakunta pitää tärkeänä talous- ja palkkahallintopalveluiden säilyttämistä laadukkaana. Kuntayhtymän on tärkeää tarkastella, onko talous-, palkka- ja ICT -palveluiden hintataso ja tarvemäärittely ajantasainen siten, että käytössä on toimivat ja tarkoituksenmukaiset kuntayhtymän toimintoihin soveltuvat ohjelmat, työkalut ja työvälineet.

Vuonna 2023 kuntayhtymän toiminta toteutui pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti. Opiskelijamäärä ja yhteishaun ensisijaisten hakijoiden määrä ovat edelleen hyvällä tasolla. Ensisijaisten opiskelijoiden lukumäärä nousi 6 hakijalla vuodesta 2022, ensijaisten hakijoiden lukumäärä vuonna 2023 oli 353. Opetusta järjestetään useammassa toimipisteessä ja Laukaan toimipisteen opiskeijamäärän kasvu vuodesta 2022 vuoteen 2023 kertoo positiivisesta kehityksestä.

Korona-ajalta on jäänyt hyviä käytäntöjä arkeen, kuten esimerkiksi etäpalaverit ja kesäkaudella sekä syys- ja talvilomaviikoille opiskelijoille on tarjolla tukipaja, jossa he voivat kasvatusohjaajan johdolla tehdä verkkokursseja ja verkko-oppimistehtäviä. Opinto- ja muuta ohjausta annetaan myös Teamsin välityksellä opiskelijan niin toivoessa.

Opiskelijalle tehdyn kouluterveyskyselyn tulosten perusteella mielenterveyden ongelmat (masentuneisuus, väsymys, uupumus jne) ovat lisääntyneet korona-ajan jälkeen. Kuntayhtymän opiskeluhuollon palveluihin kuuluu myös psykologipalvelut, joita oli saatavilla vuonna 2023 jokaisessa POKEn toimipisteessä Keski-Suomen hyvinvointialueen tarjoamana palveluna.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että etäyhteyksiä hyödynnetään ja että kuntayhtymä resursoi jatkossakin erilaisten tuen tarpeessa olevien oppilaiden sekä henkilökunnan tarvitsemiin tukimuotoihin ja terveydenhuoltoon.

Kuntayhtymän onnistuminen nojaa hyvinvoivaan ja motivoituneeseen henkilöstöön. Henkilöstöä tulee tukea työssään ja heillä tulee olla mahdollisuus osallistua oman työnsä kehittämiseen. Henkilöstö on voimavara, jolla kuntayhtymä säilyttää vetovoimansa kiinnostavana ja laadukkaana oppimisympäristönä.

Tarkastuslautakunta korostaa, että kuntayhtymän johto ja hallitus pohtivat keinoja, miten nykyinen ja tulevaisuuden tiukka ja epävarma taloustilanne huomioidaan oppilaiden ja henkilöstön hyväksi myös jatkossa.

Erkki Pönkänen
tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet valtuustokaudella 2021–2024 ovat seuraavat:

Jäsen:

Erkki Pönkänen, puheenjohtaja
Sanna Villman
Tommi Leppänen, varapuheenjohtaja

Varajäsen:

Sirpa Närhi
Hannu Penttinen
Petri Valkonen

Kuntayhtymän vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Heidi Rimpilä 15.12.2022 saakka ja 16.12.2022 alkaen vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Lilja Koskelo BDO Auditor Oy:stä. Kuntayhtymän tarkastajat ovat toimineet tarkastuslautakunnan sihteerinä. Tarkastuslautakunta on kokoontunut käsittelemään kuntayhtymän tilikauden 2023 asioita 1 kertaa syksyllä 2023 ja 4 kertaa keväällä 2024.

Tarkastuslautakunta on valtuustokaudelle 2021–2024 laaditun tarkastussuunnitelmansa mukaisesti paneutunut eri koulutusaloihin haastattelemalla kuntayhtymän henkilöstöä ja opiskelijoita, käymällä läpi kuntayhtymän viranhaltijoiden ja toimielinten päätöksiä ja asiakirjoja sekä tekemällä tutustumiskäyntejä eri toimintayksiköihin.

Yhtymävaltuusto on kokouksessaan 27.10.2023 § 3 antanut vastineen tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksessa esittämiin kysymyksiin. Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa vastauksiin.

1.1. Sidonnaisuusrekisteri

Kuntalain (410/2015) 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa Kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi vuosittain. Tarkastuslautakunta on vuoden 2023 aikana käsitellyt sidonnaisuusilmoituksia kokouksessaan 4.10.2023 § 7 ja hyväksynyt kuntayhtymälle toimitetut uudet ja täydentävät sidonnaisuusilmoitukset sekä toimittanut sidonnaisuudet edelleen tiedoksi valtuustolle.

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymän perustehtävä ja toiminta-ajatus on seuraava:
”Ammattitaidolla hyvinvointia seudun parhaaksi.”
Toimintaa ohjaavat arvot ovat yhdessä tekeminen, vastuullisuus sekä

uudistuminen ja kehittyminen. Visiona on pitää kuntayhtymä vetovoimaisena osaamisen kehittäjänä.

Keskeiset tavoitteet ja toiminnan suuntaviivat perustehtävän toteuttamiseksi ja tavoitetilan saavuttamiseksi ovat asiakaslähtöisyys, toimiva työyhteisö ja motivoitunut henkilöstö sekä tulokellinen toiminta ja talous.

2.1. Tulokellinen toiminta ja talous

Kuntayhtymän rahoitusasema parani vuodesta 2022 vuoteen 2023. Tuloksen paranemiseen vaikuttivat muassa investointihankkeisiin saatu valtionosuusrahoituksen 1,1 m€ lisärahoitus sekä toimintatuottojen toteutuminen talousarviota paremmin noin 0,4 m€.

Vuoden 2023 alijäämä on -463 844 € (vuonna 2022 alijäämä -1 513 038 €). Vuonna 2023 toimintatuotot olivat 19,9 m€ ja vuonna 2022 19,4 m€, eli toimintatuottoja kertyi 0,5 m€ (2,4 %) enemmän kuin vuonna 2022. Toimintakulut (-18,8 m€) pienuivat noin 0,45 m€ (-2,5 %) vuodesta 2022 (-19,28 m€).

Toimintakate parani (kasvoi) edellisen vuoden tasosta noin 0,85 m€; vuonna 2023 toimintakate 1,097 m€ ja vuonna 2022 0,146 m€. Rahoitustuotot vuonna 2023 olivat noin 186 t€ ja vuonna 2022 noin 62 t€. Vuosikate ylitti talousarvion noin 0,9 m€; toteuma vuonna 2023 1,283 m€ ja vuonna 2022 0,208 m€.

Investoinnit alittivat talousarvion 72 000 eurolla. Toteutuneet investointikulut olivat noin 1,2 m€. Suurin investointi vuonna 2023 oli Laukaan yksikön uudisrakennuksen rakennustyöt.

Peruspääoman lisäksi taseen vastattavissa oli seuraavia eriä:

	2023	2022	2021	2020	2019
omat rahastot	0,03 m€	0,03 m€	0,03 m€	0,4 m€	0,4 m€
ylijäämät	17,8 m€	19,4 m€	20,1 m€	18,4 m€	19,1 m€
varaukset	0,1 m€	0,1 m€	0,1 m€	0,1 m€	0,1 m€

2.2. Opiskeluun ja oppimisympäristöön liittyvä tulokellinen toiminta (vaikuttavuus)

Kuntayhtymän toteutunut oppilasmäärä vuonna 2023 oli opetushallituksen Vipunen -palvelun mukaan 1658,9 opiskelijavuotta. Vuonna 2022 vastaava luku oli 1672,3 opiskelijavuotta, eli oppilasmäärä on laskenut 13,4 oppilaalla. Luvuista puuttuu POKE Koulutus Oy:n järjestämä koulutus, jota ei tallenneta Vipunen – palveluun. Rahoituksen perusteena oleva tavoitteellinen opiskelijavuosikertymä saavutettiin, tavoite oli 1934,8 ja toteuma on 1944,6.

POKE Koulutus Oy:n järjestämää koulutusta vuonna 2023 ostivat Keski-Suomen ELY-keskus, Gradia, yritykset, kunnat, kaupungit sekä muut yksittäiset asiakkaat. POKE Koulutus Oy:n vuonna 2023 järjestämiä koulutuksia olivat muun muassa tulityö, työturvallisuus- ja ensiapukoulutukset.

Tutkintokoulutuksen keskeyttäneiden opintojen tavoite vuonna 2023 oli 10 % opiskelijoista ja toteutunut keskeyttämisprosentti oli 11,8 %. Keskeytysten syitä olivat muun muassa motivaation puute, henkilökohtaiset syyt ja koulutusalan vaihtaminen, joka lasketaan tilastoinnissa keskeytykseksi.

Suoritettuja tutkintoja vuonna 2023 on yhteensä 587 ja tutkinnon osia 220. Vuonna 2022 tutkintoja suoritettiin 626 ja tutkinnon osia 193.

Tutkintoja suoritettiin vuonna 2023 39 vähemmän ja osatutkintoja 27 enemmän kuin vuonna 2022.

OPH:n kyselyn mukaan vuonna 2023 opiskelijoista työllistyi 77 % työllistyi valmistumisen jälkeen, tavoite oli 70 %. Vuonna 2022 työllistymistavoite oli 78 % ja opiskelijoista työllistyi 81,9 %. Työllistymistavoitteet ylittyivät vuonna 2023 ja vuonna 2022. Työllistyminen on kuitenkin heikentynyt 4,9 % vuodesta 2022 vuoteen 2023. Työllistymisen heikkenemiseen vaikuttaa muun muassa Suomen taloustilanne.

Kuntayhtymän toiminnan laajeneminen Laukaaseen oli hyvä päätös ja koulutus on lähtenyt käyntiin toivotulla tavalla. Yksikön uudisrakennusinvestointi aloitettiin vuonna 2023 rakennusalan opiskelijoiden yhteistyöllä, joten tarkastuslautakunnan 2022 arviointikertomukseen nostamaan Laukaan tilahaasteeseen on tulossa ratkaisu.

Opiskelijamäärä Laukaassa kasvoi edelleen vuonna 2023 ollen 190, kun vuonna 2022 opiskelijamäärä oli 148. Laukaan opiskelijamäärän odotetaan kasvavan myös tulevaisuudessa.

Kuntayhtymän oppimisympäristöjen kehittämistyössä tulee perinteisten opetusmetodien lisäksi jatkossakin huomioida digitalisaation kehittyminen ja pyrkiä luomaan uusia toimintakonsepteja sekä pedagogisia toimintamalleja, joita opiskelijat ja opetushenkilöstö voivat hyödyntää virtuaalisissa oppimisympäristöissä.

Kuntayhtymän tulee olla nopeasti muuntautumiskykyinen ja reagoida muuttuvaan koulutuskysyntään – näillä on myönteinen vaikutus kuntayhtymän toimintaan tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kehittämistyötä tulee tehdä kustannustehokkaasti huomioiden tulevaisuuden kehityssuuntaukset (mm. ikärakenne, alueellinen kehitys, poliittinen päätöksenteko, valtionrahoitus).

3. Asiakaslähtöisyys

3.1. Laadukas opetus

Opiskelijoiden arviota koulutuksesta kysytään vuosittain OPH:n amispalautekyselyyn perustuen arvioasteikolla 1–5. Vuoden 2023 kokonaislaadun arvosanatavoite oli 4,1. Tutkinnon ja tutkinnon osan suorittaneiden opiskelijoiden arvio vuodelta 2023 oli 4,3, joten asetettu tavoite ylittyi vuonna 2023. Vuonna 2022 arvosanatavoite oli 4,0 ja saatu arvio oli 4,3.

OPH:n palautekyselyihin vastaamisella on vaikutusta kuntayhtymän saamaan rahoitusosuuteen. Opiskelijapalautteiden vastausprosentti palautekyselyihin on ollut melko alhainen.

Tarkastuslautakunta painottaa, että opiskelijoita informoidaan palautekyselyihin vastaamisen tärkeydestä ja sen merkityksestä kuntayhtymän toiminnalle.

3.2. Sidosryhmät

Valtakunnallisesta työelämäpalautejärjestelmästä saadun tiedon mukaan työpaikkaohjaaja- ja työpaikkakyselyissä kokonaisarvio kuntayhtymän toiminnasta vaihtelee välillä 4,0–4,2 (arviointiasteikko 1–5). Vuonna 2022 ei toteutettu sidosryhmäkyselyä.

Kuntayhtymän tulee jatkossa pystyä ennakoimaan koulutuskysyntää ja seuraamaan koulutustarjonnan kehitystä sekä työelämämuutoksia. Aktiivinen keskusteluyhteys työelämän edustajien, yritysten ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa on tärkeää, jotta tarpeellisten koulutusmahdollisuuksien toteuttaminen alueellisesti on mahdollista.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kuntayhtymä pystyy tulevaisuudessakin vastaamaan työelämän tarpeisiin järjestämällä mahdollisimman monipuolista koulutustarjontaa kysynnän mukaan niin koulutusaloittain kuin alueellisestikin.

4. Kuntayhtymän henkilöstö

Kuntayhtymän palveluksessa oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 231 henkilöä (v. 2022 237 henkilöä). Henkilöstöstä oli päätoimisia 95,7 % (v. 2022 96,6 %), kokoaikatyössä oli 84 % (v. 2022 87,8 %) ja osa-aikatyössä 11,7 % (v. 2022 8,9 %). Sivutoimisessa palvelussuhteessa oli 4,3 % (v. 2022 3,4 %) ja he toimivat opetustehtävissä.

Kokoaikaisen henkilöstön määrä on hieman vähentynyt vuodesta 2022, kun taas osa-aikaisen henkilöstön määrä on hieman kasvanut vuodesta 2022. Päätoimisen henkilökunnan määrän väheneminen johtuu pääosin eläkkeelle siirtymisistä ja sijaisuuksien päättymisestä. Henkilöstömäärän vähenemisen myötä tehtäviä on järjestelty joustavasti uudelleen.

Henkilöstön keski-ikä on keskimäärin 51,3 vuotta (v. 2022 51 v.). Suurin ikäryhmä on 50–59-vuotiaat, joita on koko henkilöstön määrästä 60,2 % (v. 2022 58,6 %). Yli 60 -vuotiaiden osuus on 25,3 % (v. 2022 23,3 %).

Sairaus-, työtapaturma- ja ammattitautisairauspoissaolopäiviä vuonna 2023 oli yhteensä 2386 päivää (v. 2022 2514 kalenteripäivää). Sairauspoissaolopäivien lukumäärä pieneni 128 päivää (5,09 %) vuodesta 2022.

Sairauspoissaolojen kesto oli pääosin 1–3 päivän mittaisia. Sairauslomien keston keskiarvo oli 6,1 kalenteripäivää. Vuonna 2022 sairausloman keston keskiarvo oli 6,3 kalenteripäivää ja vuonna 2021 9,5 kalenteripäivää.

Kuntayhtymän henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa on linjaukset henkilökunnan osaamisen kehittämistä. Vuonna 2023 henkilöstön koulutuspäivien toteuma oli 6,4 pv. Suunnitelma on päivitetty vuonna 2021 ja seuraava päivitys suunnitelmaan tehdään 2024. Henkilöstöstrategian ja -voimavarojen kehitystä seurataan henkilöstökyselyllä joka toinen vuosi; kyselyä ei tehty vuonna 2023. Kysely toteutetaan vuonna 2024.

Joustavan etätyömahdollisuuden tarjoaminen henkilökunnalle voisi lisätä työmotivaatiota ja työhyvinvointia. Etätyömahdollisuuden tarjoaminen on kilpailutekijä myös henkilöstöä rekrytoitaessa.

Työnantajana kuntayhtymä on vastuussa työterveyshuollon palveluiden saavutettavuudesta ja kuntayhtymän tulee panostaa myös jatkossa henkilöstön työhyvinvointiin. Työhyvinvointia lisäävät muun muassa työyhteisön hyvä ilmapiiri, hyvä ja motivoiva johtaminen sekä työntekijöiden ammattitaito. Myös työajan ja työvälineiden oikea ja hyvä resursointi sekä henkilöstön kuuleminen lisäävät työhyvinvointia. Työhyvinvointi ja hyvä työilmapiiri mahdollistavat menestyksekkään työyhteisön.

Tarkastuslautakunta pitää erityisen tärkeänä, että

- kuntayhtymä turvaa henkilöstölle riittävän työaikaresurssin työtehtävien laadukkaaseen suorittamiseen sekä oman ammatillisen osaamisen vahvistamiseen koulutusten kautta,
- työhyvinvointiin ja työilmapiiriin positiivisesti vaikuttavia toimia jatketaan aktiivisesti,
- työterveyshuollon palveluiden saatavuuteen ja laatuun tulee myös jatkossa kiinnittää huomiota,
- edelleen kiinnitetään huomiota hiljaisen tiedon siirtymiseen eläköityviltä edelleen työelämään jääville.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kuntayhtymän valtuusto on 30.11.2023 § 12 hyväksynyt päivitetyn hankintaohjeen, joka on tullut voimaan 1.1.2024 alkaen.

Kuntayhtymän tulos on ollut alijäämäinen vuosina 2021–2023. Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelmavuodet 2025–2026 ovat myös alijäämäisiä.

Tarkastuslautakunta painottaa, että tulevaisuuden rahoituksellisiin haasteisiin varautuminen edellyttää talouden tasapainottamista kuntayhtymän toiminnan turvaamiseksi.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2023 yhtymävaltuustolle tiedoksi.

Äänekoskella 29. päivänä toukokuuta 2024

Erkki Pönkänen
puheenjohtaja

Sanna Villman
jäsen

Tommi Leppänen
varapuheenjohtaja